

MARINA STEPNOVA

Femeile
lui Lazăr

*O poveste fascinantă
despre iubire, pierdere și geniu.*

Capitolul 1

Bombonica

În anul 1985, Lidocika împlini cinci ani și viața ei începu s-o ia razna. Nu s-au mai întâlnit niciodată, Lidocika și viața ei, și tocmai de aceea amândouă și-au amintit, tare, tare, până la larma de atunci, cele mai line, sărate, umede detalii ale ultimei sale veri fericite.

Marea Neagră (este neagră pentru că nu se spală niciodată pe mâini, nu?), pensiunea ce semăna cu niște cutiuțe de chibrituri risipite, plaja presărată cu păhărele de carton umede de la înghețata de fructe de pădure (tata spunea că fructele sunt bune pentru sănătate) și cu trupuri uriașe, înfierbântate. Traversarea de dimineață spre locșorul pe care pusese ochii, ocolirea cu grijă a picioarelor pentru a nu agăța cu talpa sau cu prosopul pielea străină, impetuoasă, care se odihnea. Lidocika își pierdea repede răbdarea și era suficient ca mămica să se întoarcă pentru o clipă către vecina de la măsuța din cantină sau către un negustor ambulant cu vată de zahăr interzisă, ca Lidocika să se smulgă din frâul vizual sever și, călcând apăsător pe unde se nimerea, cu tălpile sale groase, cu un piuit pătrunzător, să se năpustească spre mare.

Vilegiaturistii neliniștiți, ca niște lei-de-mare, se ridicau puțin, scuturau din adânciturile lor umede și din cutele sintetice nisipul de dimineață – mare, de parcă era arpacaș – și zâmbeau ca răspuns la scuzele pline de lamentație ale părinților: Nu-i nimic, las' să se bucure și copilul! Ia uite ce a mai sărit, zvârluga! Înțelegeți, am venit cu ea pentru prima dată la mare... Dar dumneavoastră de unde sunteți?

Din Ensk. O, veniți de departe. Iar noi suntem din Krivorojie, uite, am primit niște bilete de la uzină, nu-i așa, Man'? Mania, bucuroasă, făcea un semn aprobator cu gura frumoasă, umplută din belșug cu minereu de aur, și strângea grămadă țoalele, ca tatălui să-i fie mai comod să așeze prosopul. Dumneavoastră sunteți cazat la Solnecinoe? Da, da. Mămica se descotorosea repede de sarafan, făcând să pârâie cusăturile mătăsii artificiale și să-i pocnească. Iar noi stăm la Krasnoe Znamia. Îmi pare bine.

Erau gata să-i dea drumul unei prietenii de mulți ani, cu vederi și sărbători calendaristice și vizite reciproce, traversând toată țara, dar ea era împiedicată de arșiță și de Lidocika, aurie, asurzitoare, simplă, sclipind în bătaia valurilor, alături de mulțimea de oameni. Mămica nu se putea dezlipi deloc de ea – nici măcar pentru un pepene roșu asudat, care pârâia dulce sub briceagul prădător al proletarului pașnic din Krivorojie, nici pentru eternul „popa prostul“ de pe plajă (Dați-mi voie, dar ce avem în mână? Atuuri? Nu, am avut cupă data trecută!), nici pentru niște monologuri interminabil de complicate dintr-o viață așa de ademenitoare a unui străin. Și atunci Petrovici, fratele meu, zice: cică, Lariska, ia copilul și mută-te la mine, am loc destul, și chiar așa era, promise de la conducere o cameră – doisprezece metri, poți să faci și nuntă acolo, poți să te plimbi cât vrei cu scuterul! Linia întreruptă, romantică, a destinului lui Petrovici, necunoscut de nimeni, amenința să se transforme într-o linie continuă de fericire omenească, dar mămica se mulțimea numai să zâmbească distrată.

Altădată ar fi probat cu plăcere soarta altuia, străină, imposibilă, numai pentru a se convinge ce bună și ce potrivită este propria ei soartă. Dar era suficient să facă un alt viraj al subiectului, plin de sărăcia vieții în comun și de pruncii născuți în păcat (nu se știe de ce, modul de viață sărăcăcios, sovietic, provoca mereu niște pasiuni nemăivăzute, chiar byroniene), că Lidocika, hohotind, sărea în sus datorită valului de răs și firul istoriei aluneca ireversibil. Orizontul, licărind, tremurând din cauza căldurii ce creștea din ce în ce mai mult,

îți orbea ochii, mămica se încrunta speriată, nereușind să distingă pălăriuța fetei printre umerii goi, fundurile titanice și țipetele vesele. Slavă Domnului, uite-o! Lidocika îi răspunse cu un semn din mână și, fără să-și dea jos colacul roș-albastru de salvare, se așeza pe vine – să modeleze din nisip o căsuță apetisantă în formă de cozonac, cu niște turnulețe în formă de mușuroaie de termită, tasate cu pumnișorul ei fierbinte.

Pălăriuța din împletitură albă arunca o umbră vie, plină de găurele, pe obrajii bronzăți ai Lidocikăi, dar umbra genelor ei era și mai transparentă și mai lungă – vai, ce frumușică fetiță mai aveți, ptiu, ptiu, ptiu, să n-o deochi. Mămica, recunoscătoare, primea lauda – cu două mâini, ca pe o pâine –, dar pe ascuns avea nu senzația, ci siguranța plină de bucurie, clocotitoare, de a ști că Lidocika nu e frumușică, ci Irepetabilă. Cel mai frumos copil din lume, cu cel mai frumos, ireproșabil, fericit destin. Cu un zâmbet liniștit, uimit, mămica se uita la fetiță, iar mai apoi la propria sa burtică – micuță, suplă, deloc mutilată de nașterea timpurie – și nici ei nu-i venea să creadă că Lidocika – cu ochii rotunzi, ca un cățeluș, cu omoplații mătăsoși, fierbinți, și cu bucele imponderabile, de adult, pe gâtul grăsuț, oacheș – cândva încăpuse toată, toată acolo, înăuntru, iar și mai înainte, de fapt, nici nu existase. În momentul acesta, gândurile mămicii, ajungând la marginea tangibilului, începeau să se învârtă periculos în gol, ca un camion care atârna deasupra unei prăpăstii – urletul încordat al motorului ce agonizează, două roți care învăluie în zadar, pe cauciucurile netede, aerul din ce în ce mai des, în timp ce celelalte două aruncă mâini întregi de pietriș mărunț, care parcă explodează din cauza încordării. Încă o secundă înainte de cădere, încă o secundă, o secundă, țâșnește în fața ochilor un drăcușor transparent din plastic, de jucărie, pe care Vovka îl făcuse dintr-o perfuzie, îmi e dator trei ruble, al dracului, acum uite, în mod sigur n-o să mi-i mai dea, așa că uite, deci, cum stă treaba, uite cum se moare, uite despre ce n-o să pot povesti nicio-dată, nimănui... Ei, de ce nefința dinainte de naștere mă sperie mai

mult decât neantul de după moarte? De ce nu e așa de groaznic să mori, Doamne iartă-ne și ne ferește?

– Ninușa, nu știu ce e, ești palidă, spunea tata neliniștit și o săruta pe mămica pe umăr. Pielea sub buze și limbă era fierbinte și uscată, de parcă era ușor apretată. Nu cumva ai făcut insolație?

Mămica zâmbea vinovată. Arătarea îi trecea, iar sufletul ei, făcându-și o cruce mititică, o cotea spre drumul principal – transpirat de groază, salvat, epuizat, dar tânjind, cu o părțică a sa, că totuși nu a aflat ce e acolo – după ultima secundă după care există numai zborul rostogolit ce se lua la întrecere cu bucățelele silențioase de fier, și pârâitul mușchilor ce se rup, și... și... și... Mămica încerca să-și imagineze pierdută ceea ce e imposibil să-ți imaginezi, își freca fruntea de mâna salvatoare a soțului – puternică, plină de pistrui și alunițe roșcate, catifelate. Da, nu știu de ce, tare cald mai e, dragul meu. M-a luat ameteala.

Lidocika, la cei cinci ani ai săi, încă un animăluț adevărat, simțind un curent deloc plăcut dinspre lumea cealaltă, alerga imediat la mama – fierbinte, abilă, cu niște chiloței nemaivăzuți, de import, cu zilele săptămânii. Fiecare zi are o nouă culoare, fiecare zi are o nouă aplicație amuzantă. Chiloțerii roz cu căpșuna sunt pentru luni. Cei bleu cu un iepuraș zburlit – marți. Cei galbeni cu o floarea-soarelui știrbă – miercuri. Mami, ce ai? Mămica atinse pleoapele fiicei cu buzele ei delicate – un ochișor, apoi celălalt –, totul e în ordine, Bombonico, n-o să mi te arzi, nu? Nu, Bombonica, neliniștită, se smulgea din mâinile alintătoare, pornea înapoi spre mare, iar noile cunoștințe de pe plajă rânjeau plăcut. Lida, Lidocika, Acadea, Bombonica – mici porecle de familie, glăsciorul gângurit al pasiunii părinților. Niciodată, nimeni nu a iubit-o așa de tare. Nimeni și niciodată.

– Ia nu mai fugi așa, partizano! strigă tata și o apucă pe Lidocika de mâini, o întoarse cu pricepere, astfel încât Lidocika murea de râs: cerul și marea își schimbaseră locurile, uite, uite, acum o să se verse în nori vapoarele de la orizont, peștii carnivori, căluții-de-mare,

totul plutea, se topea, atârnau de niște ațe nevăzute pescărușii asurzitori, Lidocika însăși plutea între cer și mare.

Asta era fericirea – mâinile fierbinți ale părinților care niciodată n-o să-ți dea drumul, n-o să te scape, chiar dacă s-ar întoarce cu susul în jos lumea toată. Mai târziu a înțeles asta. Mai târziu a înțeles asta foarte tare.

– Ia mai stai puțin cu tanti Mania și cu nenea Kolia, îi porunci tata, lăsând-o pe Lidocika pe nisip și marea se afla din nou jos, iar cerul sus. Ca de obicei. Stai puțin? Iar eu și mămica o să înotăm, că uite, s-a fiert de tot mămica noastră.

– Mergeți, mergeți liniștiți, murmură dulce tanti Mania, eu i-am pus pe picioare pe cei doi băieți ai mei, iar nepoțica a urmat și ea după aceea, n-o s-o scap din ochi pe frumoasa voastră. Înotați liniștiți.

– N-o să stăm mult, promise vinovată mămica și-și lipi de Lidocika obrazul moale, de foc. Să ascuți de tanti Mania. Te iubesc foarte, foarte tare.

Lidocika dădu din cap neatentă, iar tanti Mania, cu o privire conspirativă, făcea niște săpături energice în geanta sa și era clar că va scoate ceva foarte, foarte interesant. Nenea Kolia arăta și el intrigat – se vedea că viața lui alături de soție fusese plină de surprize, la fel de emoționante ca în tinerețea lor.

– Hop-așa! exclamă tanti Mania cu o intonație de circar și-i dăruî Lidocikăi o piersică uriașă – delicată, catifelată, fierbinte, de un roz tigrat datorită luminii ce bătea pe ea. Un val împinse cu o labă rece burta mămicii, iar pe spate și pe umeri i se făcu imediat pielea ca de găină. Lidocika, mijindu-și ochii, adulmeca piersica gădilătoare. Hai, cine ajunge mai repede la geamandură, Ninuș? Mămîncă, fetiță, o încurajă blând tanti Mania. Nenea Kolia deja ciocănea de genunchi un ou fiert scos din aceeași geantă, pe un ziar. Una după alta, ca printr-o scamatorie, mai apărură niște roșii uriașe, monstruoase, „inimă de bou“, niște bucăți ale unei pâini expropriate de la cantină, un salam, niște struguri de

la piață, aurii de tot. S-au târguit pentru ei la optzeci de copeici, se lăudase tanti Mania și, cu aceeași delicatețe neprefăcută, mângâie mai întâi căpșorul Lidocikăi, înfierbântat de la soare, iar mai apoi ceafa tunsă, degenerativă, a soțului său proletar – o, Marusika, ce gospodină de aur îmi ești tu, mă invidiez singur, grozav...

Lidocika măncă aproape jumătate de piersică, trăgându-și sufletul și gemând de plăcere, iar sucule lipicioase îi inundă bărbia și burta grăsuță, bronzată – fetiță, nu te mai șterge, o să te spăl după aceea, o să fii curată ca un merișor. Unde lucrează mămica ta? Ia te uită – și tatăciul tot desene face? Și câte camere aveți? Auzi, Kolia, doar ți-am spus că în nord inginerilor imediat le dau apartamente cu trei camere. Iar Ghenka – să lase liceul tehnic, să se ducă imediat la uzină! Altfel, o să crape într-un cămin cu familia. Iar mămica și tatăciul au salarii mari? Nu știi? Ei, mănăcă, fetiță, mănăcă, să-ți dea Dumnezeu sănătate, și mămicăi și lui tatăciul la fel...

Strigătul țâșni imediat, groznic, pe o singură notă – AAAAAA! Lidocika tresări, scăpă piersica și aceasta imediat se acoperi de nisipul mare, chiar până la bucașica cea mai frumoasă, la miez – de-acum nu mai poți s-o speli, e bună de aruncat, ce păcat –, dar strigătul se apropia din ce în ce mai mult, până se înșurubă în niște înălțimi așa de mari, că tabloul de pe plajă, parcă pictat pe o sticlă groasă, semitransparentă, se tulbură imediat și se acoperi rapid de o rețea de crăpături speriate. Vilegiaturistii, încet, ca niște somnambuli, se ridică de pe prosoape și șezlonguri, unii deja alergau spre mal, împingându-i într-o parte și în alta pe ceilalți.

– AAAAAA! A-JU-TOOOOOR! A-JU-TOOOOOR!

Tanti Mania s-a închinat speriată, Doamne Iisuse, Kolia, ia uită-te ce s-a întâmplat, numai să nu urlă, fetiță, probabil că o fi făcut insolăție cineva, să mergem și noi să ne uităm. Lidocika nu înceta să-și întoarcă privirea spre piersica picată în nisip, pierdută iremediabil. Nici nu-i trecea prin minte să urlă. Dimpotrivă, era teribil de interesant.

Tata stătea în genunchi chiar pe malul mării, iar un băiat zdravăn, ud, îl trăgea de mână ca pe un copil – băiatul era unul dintre membrii detașamentului de cariatide musculoase, cu rol de salvare, care stăteau de regulă cu zilele în foișorul lor de lemn, mâncând înghețată și cochetând cu turistele, dar, în cea mai mare parte a timpului, desigur, murind de plictiseală.

– Sunteți bine, tovarășe? îl întrebă băiatul pe tata, expunându-și compătimitor fundul în slipul de un roșu-aprins și din mulțimea de curioși cineva îi răspunse cu o voce de bas, plin de reproș:

– Cum să fie bine? Nu vezi? S-a înecat omul!

– Nu s-a înecat, femeia lui s-a înecat! îl corectară mai mulți pe cel cu vocea de bas, iar tata, smulgându-și în sfârșit mâna din cea a băiatului, oftă deodată ușor și surd și căzu cu fața în jos, ca o jucărie pe care cineva o lovise din întâmplare cu cotul, din locul în care stătea.

Salvatorul se îndreptă, privind în jur pierdut. Prin lanțul de turiști se strecura deja, strigând din când în când, albă și agilă ca o șalupă, o doctoriță – și, la fel de albă și de agilă, o șalupă adevărată se învârtea în preajma geamandurilor, tăind cercuri agitate, și din ea, cu un pleoscăit silențios, săreau în valurile netede alți salvatori ce se strigau unul pe altul cu voci tinere, care se auzeau departe.

– Ca să vezi, soția lui s-a înecat, iar el e întreg, spuse o persoană nevăzută – un om ce nu se putea distinge în mulțime –, cu o voce despre care nu se putea spune dacă suna a reproș sau a invidie, și tata, de parcă ar fi auzit aceste cuvinte, se ridică imediat, acoperit tot, ca și piersica neterminată a Lidocikăi, de același nisip greu, cenușiu.

Deodată, își ridică privirea spre cer și amenință cu pumnii pe cineva de sus – cu gestul unei forțe așa de vechi și înfricoșătoare, că nici măcar nu era omenesc. Un val curajos, poznaș, se hotărâse să se strecoare spre el, se lipi de tălpile lui roz, ca de copil, dar deodată se sperie și porni înapoi, în mare, la ai săi. Tata aruncă asupra turiștilor niște ochi umezi, goi.

– Nu, spuse el deodată, total calm. Nu e adevărat. Trebuie să ne ducem la masă. Acum o să mergem la masă. Unde e fata mea?

Lidocika își smulse mânuța lipicioasă de la suc de piersică din mâna lui tanti Mania și fugi de acolo, cufundându-se în nisipul alunecos și fierbinte, alunecos și fierbinte. Ceva îi explodase clar în căpșor, ca niște mici explozii dese, consecutive, ca și cum începuseră să funcționeze niște mici sisteme de protecție care, nemaisuportând tensiunea, se arseseră, unul după altul, până ce au șters tot ce trebuia să fie șters.

(Abia după treisprezece ani, când se uita la BBC la un documentar nonșalant despre o familie de urangutani, Lidocika se blocă interior când un mascul, care abia își smulsese puiul din gura unui aligator, sări pe mal, începu să urle răgușit, ca un om, și deodată ridică spre cer puiul mort, mutilat – nu se știe de ce: poate pentru a pedepsi, poate pentru a reproșa sau pentru a încerca să priceapă. Lidocika se încruntă, capul începu deodată să-i fie cuprins de o turbureală unsuroasă, de parcă se uita la lume prin niște ochelari apucați cu degetele pline de grăsime, ochelari străini cu dioptriile altuia, luați în fugă de pe masa altuia. Nu reuși să-și amintească nimic. Nimic.

Iar mai apoi, masculul își puse cu grijă puiul pe pământ și toți urangutanii, rând pe rând, adulmecară trupușorul inert, mutilat, de parcă și-ar fi luat adio, și au plecat de acolo în șir indian, gârboviți de evoluție, absurzi, uitând totul instantaneu și fericiți, pentru că, pentru ei, a uita însemna a trăi. E jalnic, nu? întrebă Lujbin, clipind des din ochi, și care, ca toți oamenii duri în mod conștient, vărsa cu plăcere lacrimi pentru toate fleacurile. Lidocika dădu din cap aprobator. Fusese dezvățată să plângă de milă încă de la școală, de la nouă ani.

Vrei o piersică? o întrebă Lujbin care, tulburat, se întinse spre farfuria cu fructe. Uite, drace, am început să lăcrimez ca o muiere. Nu, spuse Lidocika. Iartă-mă. Am alergie la piersici.)

Copiii sunt construiți tare, foarte tare. Oricât ar fi încercat Lidocika, maturizată, să-și aducă aminte vara anului 1985, nu înainte, ci după 24 iulie, nu reușea deloc, cu excepția unor mici flash-uri dureroase și fulgerătoare. Cuvertura patului din camera de hotel e alb și bleu, cu flori. Tata, stând culcat cu zilele în patul vecin, cu fața la perete, pe ceafă, prin puful roșcovan, are pielea roz, neprotejată. În avion – Lidocika mergea pentru prima oară în viață cu avionul! – o tanti foarte frumoasă, îmbrăcată în albastru, aducea pe o tavă dropsuri Vzliotnîe – micuțe, de două ori mai mici decât cele obișnuite, uimitoare. Lidocika luă unul și, așa cum o învățase mămica, spuse încetișor „Mulțumesc“. Mai ia, fetiță, îi permise stewardesa și, prin zâmbetul plăcut, profesionist, prin fondul de ten marca Balet, pus în strat gros, ca pe un sendviș, se conturară niște riduri total omenești, compătimitoare. „Mulțumesc“, șopti din nou Lidocika și mai luă o bombonică. În avion era interesant, dar te sufocai și mirosea a odorizant cu aromă de pin, amestecat cu urma unei vome mai vechi a cuiva. Toate cele șase ore pe care le-au făcut până la Ensk tata a plâns. Fără întreruperi. Șase ore întregi.

Cine își luase asupra sa toate grijile imposibile, cine făcuse actele, adusesse sicriul, cine ajutase să fie transportat prin toată țara, cine? Lidocika nu aflase niciodată. La înmormântare nu fusese luată și ea, rămăsese acasă sub supravegherea unei vecine tăcute, dotate cu niște andrele, și se juca așa cum se cuvine, cu păpușile. Păpușile făceau supă și mergeau în vizită, iar Lelia, din RDG, cu niște bucle aurii, scârțâitoare, chiar se căsătorise cu un iepure. Lelia asta era puțin mai scundă decât Lidocika, așa că mămica îi refăcuse una dintre rochițele Lidocikăi – una albă, de sărbătoare, cu o urmă de arsură groaznică pe piept, din cauza unui fier de călcat neatent. Mămica ascunsese arsura sub o panglică mare, și acum Lelia, în mătase albă, era condamnată definitiv la vise matrimoniale veșnice. Ce ești tu, Lelia? Eu? Mireasa!

Când se auzi soneria de la ușă, Lidocika tocmai se gândea pe cine să facă să fie copilul Leliei și al iepurașului – pe un cățeluș cu

ochii holbați sau pe un Hurvinek din plastic, căruia i se mișcau mâinile. Vecina, din patru gesturi (își scoase ochelarii, îi puse jos, scăpă ghemul, se frecă pe șale), încercă să se smulgă din fotoliu, dar Lidocika deja zbura spre holul de la intrare, sărind de fericire – mămica, a venit mămica, știu eu! Vecina se smulse în cele din urmă din prizonieratul mobilei și se închină pe furiș. La ușă se afla o femeie – pe care Lidocika nu o cunoștea – într-o rochie de culoare incredibilă, neliniștitoare, ca noaptea. Era foarte, foarte frumoasă, mai frumoasă decât stewardesa. Aproape la fel de frumoasă ca mămica. Numai că buzele îi erau foarte roșii. Femeia, fără să se uite, o împinse într-o parte pe Lidocika, ca pe un obiect mic și fără prea mare valoare, și intră în casă.

– Dar unde e mama? întrebă Lidocika și întinse anticipat gura, pentru a urla și mai bine.

– A murit, răspunse femeia foarte liniștit, și vecina se mai închină o dată.

– Dar tata? Lidocika nu știa ce înseamnă „a murit“, dar, pentru orice eventualitate, amânase urletul.

Buzele femeii tresăriră puțin, de parcă se pregătea să sărute aerul, dar mai apoi se răzgândi.

– Tatăl tău o să se întoarcă repede, spuse ea și, în fine, se uită la Lidocika.

Ochii femeii se dovediseră a fi albastru-cenușii, transparenți, glaciali și cu un reflex complicat, cenușiu, chiar în adâncul lor. Iar mămica avea ochii roșcați. Roșcați și veseli, ca ai unui câine roșcat și vesel. Și după aceea – mai departe, toată viața – Lidocika s-a temut cel mai mult din lume să nu uite lucrul acesta.

– Dar dumneavoastră, vă rog, cine sunteți? se trezi în cele din urmă din adormire vecina, care până atunci privise neîncrezătoare mărgelile duble de perle de la gâtul musafirei necunoscute – mărgelile erau mari, identice, și stăteau așezate cu modestia ostentativă a unui lucru foarte scump și foarte simplu. Sunt sintetice, cum să nu, se liniști vecina, profesionistă într-ale mărfurilor și extrem de

Care este relația unui geniu cu puterea și cu iubirea?

Romanul MARINEI STEPNOVA acoperă aproape un secol de istorie și îi oferă cititorului un tablou detaliat al „marelui imperiu“, în tușe ferme și culori tari: precaritatea vieții și a morții într-o așezare evreiască, traiul refugiaților într-un oraș siberian în timpul celui de Al Doilea Război Mondial, nomenclatura sovietică în epoca ei de aur, universul aproape concentraționar, mutilant, al școlii ruse de balet.

Figura centrală a poveștii este Lazăr Lindt, geniu al științei sovietice și deținător jovial al unei origini evreiești neasumate. Identitatea lui se construiește din perspectiva femeilor care îi influențează destinul: marea lui iubire este Marusia, soția mentorului său, de la care primește cea mai caldă, generoasă și durabilă afecțiune – cea maternă; marea ne-iubire este Galina Petrovna, cea care îi devine soție sacrificând visul modest al fericirii domestice, iar sacrificiul ei dă naștere unei forțe de nestăvilit – cea a urii conjugale. Una singură, Lidocika, nepoata lui Lazăr Lindt, orfana ajunsă în grija bunicii neiubitoare, primește șansa de a alege.

